

ŠKOLA X PAMĚŤ

VIRTUÁLNÍ PROHLÍDKA GULAGU – sdružení Gulag.cz

Jediné přístupné muzeum Gulagu

Virtuální prohlídka Gulagu je jedinečnou příležitostí, jak se seznámit s podobou **sovětských pracovních-táborů**. Přestože v SSSR existovaly desetitisíce táborů Gulagu, z ani jednoho dnes není vytvořeno muzeum analogické památníkům z bývalých nacistických táborů (Osvětim, Buchenwald, Terezín). Není-li možné zajet do Ruska do žádného takového muzea, rozhodli jsme se zachytit alespoň podobu reálných opuštěných táborů Gulagu, přenést ji z Ruska na internet a vytvořit virtuální prohlídku přístupnou lidem na celém světě.

Prohlídku najdete na www.gulag.cz a je přístupná ve **čtyřech jazycích** – češtině, angličtině, polštině a maďarštině. Jedná se o **kompletní 3D vizualizaci pracovního tábora** s panoramatickou prohlídkou všech typů baráků a 3D prohlídkou nalezených artefaktů. Na prohlídku jsou navázány i podrobné informace o osudech Čechoslováků, Poláků a Maďarů v Gulagu.

Jak prohlídka vznikla

Virtuální prohlídka je výsledkem **tří expedic** (2009, 2011, 2013), které v nejdlejších částech severní Sibíře mapovaly pozůstatky pracovních-táborů podél tzv. **Mrtvé trati** – transpolární železnice budované vězni Gulagu v letech 1947–1953. Ta měla v délce téměř 1500 kilometrů spojit města Salechard a Igarka. Pracovalo na ní odhadem 100 tisíc vězňů v desítkách táborů. Díky velkým vzdálenostem a opuštěnosti oblasti severní Sibíře se mnohé z těchto táborů dochovaly do dnešních dnů – celá stavba byla opuštěna záhy po smrti Stalina v březnu 1953.

Zmapovali jsme celkem **17 opuštěných táborů** v různých stádiích rozpadu. V obtížných klimatických podmínkách mimo civilizaci jsme prováděli důkladné geodetické zaměření táborových budov a fotografování metodou sférických fotografií. Celkem jsme nafotili 18 tisíc snímků, z nichž je složena panoramatická prohlídka.

Každodenní život v Gulagu

Návštěvníkům virtuálního Gulagu chceme přiblížit **běžný život v táboře**. Zrekonstruovaný model tábora svou podobou odpovídá nejběžnějšímu rozložení budov (ačkoli se každý tábor v počtech baráků a dalších jednotlivostech lišil) a jsou v něm všechny druhy baráků typických pro většinu táborů: tři typy vězeňských baráků, administrativa, kuchyně

s jídelnou, samotka, latríny, lázně, dezinfekce, sušárna, dílny a skladiště, ošetřovna, vrátnice, strážní věž a psí boudy.

Součástí prohlídky jsou i **3D vizualizace nalezených předmětů** a písemností, které ilustrují každodenní život v táboře. V opuštěných táborech jsme takto zdokumentovali vězeňské oblečení, jídelní misky, lžíce, lahvičky od léků, tabákové výrobky, výkazy práce i osobní dopisy vězňů.

Využití vzpomínek pamětníků

Kromě poznatků z našeho dlouhodobého terénního výzkumu jsme pro popis účelu jednotlivých budov a života v táboře použili výsledky studia odborné literatury, archivních materiálů, a především vzpomínky pamětníků. Popis každého typu baráku je **doplňen vzpomínkami bývalých vězňů**. Pro vytvoření představy každodenního života a podínek v táboře jsou autentické vzpomínky vězňů mimořádně důležitým aspektem, který prohlídce dodá potřebnou emoční rovinu. Většinou se jedná o vzpomínky přímo na život v táborech podél tzv. Mrtvé trati. Kromě tištěných vzpomínek jsme pro účely prohlídky natočili rozhovory s dvěma přímými pamětníky.

Virtuální Gulag jako vzdělávací pomůcka

Současnou prohlídku tábora Gulagu chceme dále rozvíjet a doplňovat o nově zmapovaná místa a další informace o Gulagu. Rádi bychom vytvořili celé virtuální muzeum Gulagu, propojili ho se zvukovými nahrávkami oral history projektů mapujících pamětníky Gulagu. Rádi bychom prohlídku využili také jako vzdělávací pomůcku, díky níž by žáci a studenti mohli získat lepší představu o fenoménu Gulagu. Na tomto poli bychom rádi zahájili spolupráci se vzdělávacími institucemi. Jsme otevřeni dalším nápadům, jak s virtuální prohlídkou pracovat. Chceme používat moderní informační technologie, uvažujeme také o fyzické rekonstrukci tábora Gulagu.

Sdružení Gulag.cz

Občanské sdružení Gulag.cz je dobrovolné nezávislé sdružení zabývající se fenoménem vězeňského systému Gulag a obecně i sovětským totalitním režimem z různých pohledů i vědních oborů. Spolupracuje s českými historiky, badateli, literárními vědci, filmaři i fotografy.

Kontakt:

Štěpán Černoušek, předseda
Tel.: +420 725 787 527
info@gulag.cz, www.gulag.cz

GULAG.cz

SCHOOL MEMORY

VIRTUAL TOUR OF THE GULAG – The Gulag.cz association

The only accessible Gulag museum

The virtual tour of the Gulag is a unique way of learning about what **Soviet corrective labour camps** looked like. Though there were tens of thousands of Gulag camps in the USSR, none has been turned into a museum analogous to former Nazi camps (Auschwitz, Buchenwald, Theresienstadt). Given that it isn't possible to visit a camp of this kind in Russia, we decided to at least capture the appearance of real abandoned Gulag camps, transfer them from Russia to the internet and create a virtual tour accessible to people all around the world.

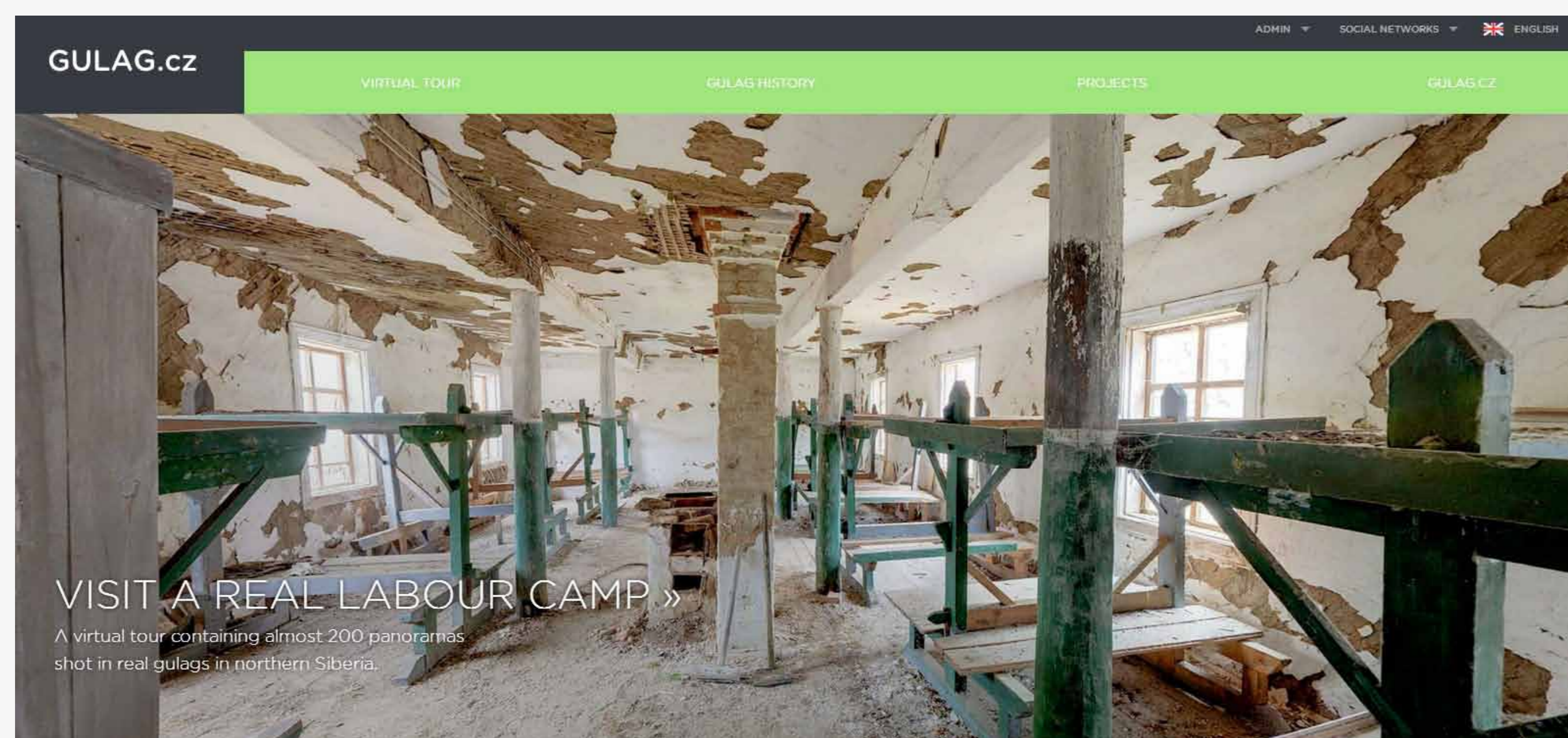
The tour can be found at www.gulag.cz and is accessible in **four languages**: Czech, English, Polish and Hungarian. It is a **complete 3D visualisation** of a labour camp with a panoramic tour of all types of barracks and a **3D tour of found artefacts**. The tour is supplemented by information about the fates of Czechoslovaks, Poles and Hungarians in the Gulag.

latrines, sickbay, disinfection section, drying house, workshops and stores, first aid station, guardhouse, guard tower and dog kennels.

The tour also includes **3D visualisation of items and written materials** found in the camps that illustrate everyday life. We also documented prison clothing, mess hall bowls, spoons, medicine bottles, tobacco products, work reports and prisoners' personal letters.

Use of memoirs and witnesses

Alongside knowledge gleaned from our long-term field research, we have drawn on the study of specialist literature, archive materials and above all **the memoirs of survivors in describing** the purpose of individual buildings and camp life. Descriptions of each type of barracks are supplemented by the recollections of onetime prisoners. The authentic memories of prisoners are exceedingly important in creating a picture of everyday life and conditions in the camp, giving the tour a necessary emotional aspect. In most cases these are memories of camp life along the Dead Road. Alongside published memoirs we recorded interviews with two direct survivors for the purposes of the tour.

How the tour came about

The virtual tour is the result of **three expeditions** (2009, 2011, 2013) that mapped in the most remote parts of Northern Siberia what remains of corrective labour camps along what is known as the **Dead Road** – a freight railway built by Gulag prisoners in 1947–1953. Almost 1,500km in length, it was intended to link the towns of Salekhard and Igarka. An estimated 100,000 prisoners in dozens of camps worked on it. Due to the fact that the Northern Siberia region is so distant and desolate, many of these camps have been preserved to this day – the entire construction project was abandoned soon after the death of Stalin in March 1953.

In all we mapped **17 abandoned camps** in various states of decay. In difficult climactic conditions far from civilisation we carried out thorough geodetic measurement of camp buildings and took spherical panoramic photographs of them. In total we took 18,000 pictures, which we have used to create the panoramic tour.

Everyday life in the Gulag

Our aim is to introduce virtual Gulag tour visitors to **everyday life in the camp**. The reconstructed model of the camp corresponds in shape to the most common layout of buildings (although every camp differed in number of barracks and other details) and features all the types of barracks typical of the majority of camps: three types of prisoners' barracks, administration, kitchen with mess hall, solitary cell,

The Gulag tour as educational aid

We want to further develop the current Gulag camp, supplementing it with newly mapped places and further information on the Gulag. Our aim is to create an entire virtual Gulag museum, linking it to sound recordings from oral history projects documenting Gulag survivors. We would also like to use the tour as an educational aid via which pupils and students can obtain a greater understanding of the Gulag phenomenon. In this regard we would like to start working with educational institutions. We are open to new ideas as to how work with the virtual tour. Our aim is to employ modern information technology, though we are also considering the physical reconstruction of a Gulag camp.

The Gulag.cz association

The Gulag.cz civic association is a voluntary independent group that explores the phenomenon of the Gulag prison system as well as the Soviet totalitarian regime in general from various perspectives and disciplines. We cooperate with Czech historians, researchers, literary scholars, filmmakers and photographers.

Contact:

Štěpán Černoušek, chairman
tel. +420 725 787 527
info@gulag.cz, www.gulag.cz

GULAG.cz